

Jego zbawczego dzieła – a zarazem gwarancją dla nas wszystkich, którzy złożymy swoją nadzieję w Jego krzyżu i zmartwychwstaniu – jest Jego własna Matka. Ona już teraz zbawiona jest cała, w swojej duszy i ciele. Ona już teraz cała jest w niebie, czyli wniebowzięta.

o. Jacek Salij OP, *Dogmaty Maryjne rozświetlają prawdę* [w:] *Katolik.pl*

[dostęp 22 lipca 2013], dostępny w Internecie:

<http://www.katolik.pl/dogmaty-maryjne-rozswietlaja-prawde,830,416,cz.html>

38. Sumienie „wewnętrzny sanktuarium” człowieka

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- interpretowanie egzystencjalne nauki o sumieniu,
- nabywanie zdolności formowania sumienia prawdziwego i pewnego.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

uczeń:

- definiuje pojęcie sumienia,
- na podstawie wiedzy z lekcji wymienia rodzaje sumień i charakteryzuje je,
- po lekcji uzasadnia, dlaczego człowiek powinien kształtować swoje sumienie,
- po analizie opowiadania argumentuje konieczność postępowania zgodnego z własnym sumieniem,
- na podstawie osobistego doświadczenia wyjaśnia zwroty: zagwarantować komuś wolność sumienia, działać zgodnie z sumieniem, obudzić czyjeś sumienie, przemówić do sumienia, brać na swoje sumienie, sumienie kogoś gryzie, być człowiekiem sumienia.

•

3. POJĘCIA, POSTACI

- sumienie.

4. WARTOŚCI

- kształtowanie własnego sumienia,
- chęć podjęcia pracy nad sobą.

5. SCHEMAT LEKCJI

- definicja sumienia,
- rodzaje sumień,
- sumienie subiektywną normą działania.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie

Metoda – opowiadanie. Nauczyciel prosi chętnego ucznia o przeczytanie opowiadania (załącznik 1). Następnie zadaje pytania:

- 1) jaki będzie temat dzisiejszej lekcji?
- 2) co to jest sumienie?

Nauczyciel zapisuje wypowiedzi uczniów na tablicy. Podsumowanie: sumienie to indywidualne rozeznanie, tego co dobre i co złe, w postaci stałego wyposażenia uzdalniającego do tego osądu, jak i zdolności do oceny własnych poczynań (zob. S. Olejnik, *Teologia moralna*, Warszawa 1988).

Rozwinięcie tematu

Metoda – wykład. Nauczyciel wyjaśnia rodzaje sumień; po omówieniu jednego z nich, prosi uczniów o podanie przykładów z życia; nauczyciel dzieli tablicę na dwie części; na jednej zapisuje rodzaje sumień negatywnych, na drugiej rodzaje sumień pozytywnych (treść wykładu zob. podręcznik). Podsumowanie: sumienie pomaga w wartościowaniu moralnym. Należy podjąć wysiłek, aby mieć prawidłowo ukształtowane sumienie.

Metoda – drzewko decyzyjne. Nauczyciel odwołuje się do opowiadania z początku lekcji i prosi o przypomnienie jego treści. Następnie dzieli uczniów na grupy, każdej rozdaje „drzewko decyzyjne” (załącznik 2) i prosi o wypełnienie tej karty pracy. Po skończonej pracy, przedstawiciele grup odczytują treści zapisane w „drzewku”. Podsumowanie: w życiu człowieka zdarzają się takie sytuacje, gdy jest rozdzwiek między głosem sumienia a prawem społecznym. Człowiek stoi wtedy w obliczu wyboru: iść za głosem sumienia, czy respektować prawo. Człowiek powinien działać i postępować zawsze zgodnie ze swoim sumieniem.

Zakończenie

Przypomnienie definicji sumienia, która była podana na początku lekcji (zob. „Wprowadzenie”).

Notatka

Definicja sumienia z „Wprowadzenia”.

Korelacja z edukacją szkolną

- 1) etyka – działanie moralne człowieka,
- 2) filozofia – egzystencjalne dylematy moralne.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Metoda – praca w grupach. Nauczyciel może podzielić uczniów na siedem grup, każda z nich wyjaśnia jeden zwrot (por. podręcznik „Praca domowa”):

1. Zagwarantować komuś wolność sumienia.
2. Działać zgodnie z sumieniem.
3. Obudzić czyjeś sumienie.
4. Przemówić do sumienia.
5. Brać na swoje sumienie.
6. Sumienie kogoś gryzie.
7. Być człowiekiem sumienia.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

TEKST
ŹRÓDŁOWY

Cytaty o sumieniu

Ville Valo: „Rozmowa z Bogiem to bardziej rozmowa ze samym sobą, poukładanie sobie różnych rzeczy, gdy czasy są ciężkie i nie ma rozwiązania A czy B. To rachunek sumienia, rachunek zdolności do życia, a także rachunek miłości do ludzi, na których ci zależy”.

Cycon: „Dla cnoty nie ma żadnego większego teatru nad sumienie”.

Wacław Berent: „Tyle tylko wart przyjaciel w życiu, że się człowiek czasem z sumieniem własnym głośno i jawnie rozmówi”.

Stanisław Jerzy Lec: „I głos sumienia przechodzi mutację”.

Fiodor Dostojewski: „Adwokat – wynajęte sumienie”.

Immanuel Kant: „Sumienie to świadomość, że istnieje w człowieku trybunat wewnętrzny”.

[dostęp 17 maja.2013], dostępny w Internecie:
<http://www.cytaty.info/temat/sumienie.htm>,

38. Sumienie „wewnętrzny sanktuarium” człowieka

Załącznik 1

Zdarzyło się to w przeludnionej dzielnicy na południowym Manhattanie. Kurt nie miał prawa leczyć Jimmy’ego, syna owego człowieka, od którego wynajmował mieszkanie. Po przybyciu do Stanów Zjednoczonych powinien najpierw w ciągu czterech miesięcy złożyć amerykański egzamin państwowy, mimo że posiadał doktorat z pediatrii, który obronił w Berlinie. Wiedział, że na pewno przyjdzie trzecie wezwanie, ponieważ ostatnie z wezwań nie zostało opłacone. A Jimmy nie nadawał się do tego, żeby go przewozić do szpitala. Gorączka ciągle rosła, zaczynał rzezić. Wszyscy wpatrywali się w słabnącego chłopca. Wtedy jego ojciec spojrział na Kurta i powiedział: „Jest pan przecież lekarzem. Na litość Boską, niech pan nie pozwoli umrzeć temu dziecku!” Kurt doskonale wiedział, że jeśli pomoże, naruszy prawo, będzie musiał liczyć się z biedą i wygnaniem. Ale przed nim leżał konający chłopiec, dręczony gorączką i cierpieniem. Dziesięć dni walczył Kurt o życie dziecka. Jednak w dniu, w którym chłopiec mógł po raz pierwszy wstać, Kurt został aresztowany. Jeden z lekarzy złożył na niego doniesienie. Tego samego dnia w domu i w całej okolicy widać było dziwny ruch: wszyscy coś do siebie szeptali. Twarze ich były pełne gniewu. Następnego dnia nikt nie poszedł do pracy, wszyscy poszli do sądu miasta Nowy Jork. Ponad setka ludzi tłoczyła się w sali. Sędzia spojrział ze zdumieniem na ten dziwny i milczący tłum. „Winny czy niewinny?” – zapytał. Ale zanim Kurt zdołał coś powiedzieć, setka gardeł zawołała: „Niewinny!” „Spokój – grzmiał sędzia. – Jeśli usłyszę jeszcze jeden głos, każę opróżnić salę!” Potem popatrzył na zmęczone twarze ludzi i ich pochylone plecy i zapytał: „Czego właściwie chcecie?” Wtedy zaczął mówić ojciec Jimmy’ego. Na koniec podsumował: „Dlatego tu jesteśmy, a jeśli ukarzenie naszego doktora karą pieniężną... to my zebraliśmy tutaj 86 dolarów”. Sędzia się podniósł. Uderzył młotkiem w stół i ogłosił: „Złamałeś prawo, aby okazać posłuszeństwo wyższemu prawu. Jesteś wolny!”

H. Lippman, *Rozprawa sądowa w Nowym Jorku*, [w:] *Teoretyczne założenia katechezy młodzieżowej*, Warszawa 1989

[dnia 17 maja 2013], dostępny w Internecie: <http://cisza-leczy-dusze.blog.onet.pl/2007/11/10/normy-i-zasady-moralne-podstawa-formacji-sumienia/>

